

Z á p i s

z besedy čl. psychologů a zástupců ÚV KSČ, konané dne 12.II.1985.

Besedu zahájil s. Brůžek, vedoucí odboru společenských věd odd. školství a vědy ÚV KSČ s tím, že se jedná o pracovní schůzku, která navazuje na závěry ideologického semináře čl. pedagogů a psychologů - komunistů, konaného v r. 1973. Ukazuje se, že tyto závěry jsou stále aktuální a je třeba je dále rozpracovávat. Schůzka je logickým pokračováním analýz, které byly již provedeny v oblasti ekonomiky, filozofie a sociologie a její svolání odpovídá současnému trendu v Sovětském svazu, kde se zvyšují nároky na společenské vědy a má souvislost s přípravou podkladové zprávy pro XVII. sjezd KSČ.

V současnosti - jak dále uvedl s. Brůžek - existují tři směry základních požadavků na psychologii u nás.

1/ Dále rozvíjet vlastní obor - jeho teorii - na bázi základního výzkumu. Hodnotíme-li posun od roku 1973, lze konstatovat, že byl dosažen určitý pokrok, i když v oblasti společenských věd je velmi obtížné určení kritérií rozvoje vědy. Dnes jsme v situaci, kdy společenské potřeby se vyvíjejí rychleji než vědecké poznání. Vybídl účastníky diskuse, aby se k tomuto problému vyjádřili.

2/ Tak jako ostatní společenské vědy i psychologie by měla předkládat materiály, které by byly využitelné stranickými a státními orgány při zkvalitňování řízení společenských procesů. I z tohoto hlediska došlo k posunu; určité materiály byly vypracovány, avšak zatím současný stav neodpovídá zcela požadavkům. Příčiny lze hledat jak v nedostatečné koncentraci sil na klíčové problémy, tak i v doposud převažujících pracech dílčího charakteru nad syntetickými pracemi a konečně i doposud v malém zajištění interdisciplinárního přístupu. S. Brůžek při té příležitosti seznámil účastníky s návrhem řešení stávající situace formou vytváření tzv. komplexních úkolů, které by měly být řešeny paralelně s hlavními úkoly SPZV. Vytypované dílčí výstupy budou předkládány jak v rámci vlastního hlavního úkolu, tak i předloženy koordi-

nátorům komplexních úkolů. V rámci těchto komplexních úkolů budou vznikat syntetické interdisciplinární studie. V této souvislosti se obrátil na přítomné s tím, aby se intenzivně zabývali otázkou zaměření úkolů SPZV na klíčové problémy, předcházeli tomu, aby dílčí úkoly nebyly epizodické, ale návazné. To, jak se podaří koncipovat úkoly pro další pětiletku má svůj významný dopad i na výchovu mladých kádrů a jejich budoucí zaměření.

3/ Dalším významným úkolem psychologie je vytváření podmínek pro účinné formování socialistického vědomí a to zejména mládeže. V této oblasti zatím postrádáme především syntetický pohled na člověka. S formováním socialistického vědomí velmi úzce souvisí popularizace výsledků vědeckých prací, což je povinností každého vědeckého pracovníka. Nelze se spokojit pouze s tím, že práce budou odoponovány; výsledky musí být také popularizační formou předávány veřejnosti. Dále s. Brůžek apeloval na přítomné, aby se v diskusi zamysleli nad tím, má-li čl. psychologie takové poznatky, které mohou být předány pracovním skupinám pro přípravu XVII. sjezdu KSČ.

Závěrem s. Brůžek uvedl, že psychologie u nás doposud nehraje takovou úlohu, jakou by mohla a měla hrát především v oblasti formování socialistického vědomí na marx-leninských principech. Aby mohla psychologie tuto funkci plnit na odpovídající úrovni, je nutné dále rozpracovávat vlastní teorii na marx-leninském základě a připravit takové učebnice, které budou dostatečnou zárukou výchovy nových vědeckých pracovníků. Jak dále uvedl s. Brůžek, beseda nemá být jednáním, které by bylo uzavřeno usnesením, ale měly by z ní vzejít náměty, které se stanou předmětem jednání Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV a měly by přispět k dalšímu sjednocení naší psychologie na marx-leninských pozicích.

Následoval hlavní diskusní příspěvek, který přednesl s. Kodým, ředitel Psychologického ústavu a předseda Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV na téma: "K aktuálním a perspektivním úkolům čl. psychologie".

S. Kodým se ve svém příspěvku zaměřil jednak na funkce, cíle a úkoly současné psychologie v celém jejím rozsahu, jednak podal

přehled činnosti Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie jako řídicího orgánu v oblasti základního psychologického výzkumu. Také on připomněl závěry ideologického semináře psychologů z r. 1973, přičemž konstatoval, že závěry semináře byly jedním z podstatných impulzů k dalšímu rozvoji čsl. marxistické psychologie. Dále uvedl, že tato beseda, která je společnou akcí odd. společenských věd ÚV KSČ a VKPP by měla zhodnotit vývoj a aktuální stav čsl. psychologie, posoudit jak plní uvedené závěry, sjednotit psychology-komunisty a další čsl. psychology. Očekává se, že beseda bude podnětem pro zvýšení aktivity psychologů na všech úrovních jejich práce - ve výzkumu i v praxi. Závěry besedy budou součástí podkladu pro hodnocení společenských věd v prezídiu i na ÚV KSČ.

K funkci, cílům a úkolům čsl. psychologie s. Kodým uvedl, že v rámci její poznávací a realizační úrovně existují tři základní oblasti zaměření a to jsou: základní výzkum, aplikovaný výzkum a poradenství. Na všech těchto úrovních je psychologie determinována potřebami společenské praxe. K tomu však, aby psychologie plnila svěřené úkoly, je základním předpokladem její dobré řízení, ocenění a podpora. Přesto, že je postavení psychologie poněkud komplikováno tím, že neexistuje centrální výkonný integrační orgán (jako je tomu např. ve většině socialistických zemí), ukazuje se, že bylo dosaženo dobrých výsledků. Byly již vytvořeny z mnoha hledisek dobré výchozí podmínky, a to především po XIV. sjezdu a v návaznosti na materiály následujících plenárních zasedání, které vytýčily základní rysy vědní politiky strany. Tím byl dán dobrý základ i pro koncipování práce Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie, jehož hlavním úkolem je soustavná koncepční a prognostická činnost v nejširším smyslu. Těžiště práce kolegia tkví v prognózování vývoje psychologické vědy, přípravě námětů a podkladů pro nadřízené a stranické orgány. Vědecké kolegium v této souvislosti a v návaznosti na předchozí etapy prognostické činnosti projednalo podkladový materiál Psychologického ústavu ČSAV pro přípravu státního plánu základního výzkumu na 8. pětiletku. Dále se vědecké kolegium zabývalo projednáváním zá-

věřů 8. zasedání pléna ÚV KSČ, otázkami kritiky buržoazních teorií a překonáváním jevů cizích socialismu a brzdících jeho rozvoj (jednáno na rozšířeném zasedání), otázkami pedagogiky a psychologie v zostřené mezinárodní situaci a aktuálními problémy rozvoje pedagogické a psychologické diagnostiky. Zabývalo se i otázkami spojenými s činností Čsl. psychologické společnosti při ČSAV, od níž se předpokládá, že bude plnit významnou funkci při rozvoji naší psychologie. Klíčovým úkolem v současnosti však je příprava úkolů SPZV na další pětiletku. Při jejich výběru byl brán ohled jak na již tradiční problémy, týkající se komplexní a celoživotní přípravy člověka, tak i na nové aktuální problémy ve vztahu k oblasti výroby, řízení, výchovné činnosti a péče o životní prostředí.

Dále s. Kodým zhodnotil minulé období jako úsek, ve kterém bylo dosaženo řady poznatků a došlo k významnému posunu psychologického poznání. Stále však existuje několik oblastí, v nichž lze hledat podněty pro další rozvoj psychologické teorie a praxe. Jedná se především o :

- důkladné jak teoretické, tak i praktické ovládnutí dialekticko-marxistických principů vědeckého poznávání a vědecké práce a plnění požadavku spojování teorie s praxí;
- hlubší uplatňování třídního přístupu v psychologickém bádání;
- využívání možností modelových přístupů;
- pochopení a intenzivnější využívání marxisticko-leninského pojetí sociální podstaty člověka;
- uplatňování konkrétně historického přístupu a tím překonávání povšechnosti výzkumných nálezů;
- překonávání pouhé deskripce v psychologických výzkumech a uplatňování vědecké explanace;
- další přibližování psychologického výzkumu společenským potřebám ve smyslu působení společensky žádoucích změn zkoumané reality.

Závěrem svého vystoupení upozornil s. Kodým také na závažnost řady dalších otázek, které by měly být v diskusi předestřeny, a to na otázku spojení teorie a praxe, mezinárodní spolupráce,

výchovy a uplatnění kádrů a ediční činnosti v oboru psychologie. Uvedené okruhy jsou úzce spjaty s činností vědeckých ústavů, fakult i nakladatelství a musí být zahrnuty do širší koncepce plánování rozvoje psychologické vědy.

Následovaly diskusní příspěvky jednotlivých účastníků.

Jako první vystoupil s. Linhart (Psychologický ústav ČSAV). Přednesl, že ^{ze}závěrů XVI. sjezdu KSČ vyplývá pro všechny vědy požadavek na zvyšování kvality výsledků vědecké práce, jak na to upozornil i s. Havlín a v úvodním slovu s. Brůžek. Zvyšování kvality teoretické a metodologické úrovně se týká i čl. psychologie. S tím se však pojí i některé problémy:

- marxisticko-leninská metodologie není dosud zcela využívána v publikační činnosti, ani v působení na studenty. V některých případech ještě přetrvává proempiristický přístup. Ani vliv západní psychologie není dostatečně překonán. Empirismus bez koncepční myšlenky je brzdou rozvoje oboru, což si uvědomují i přední západní vědci;
- stále ještě existuje jistá odtrženost praktických psychologických metod jak diagnostických, tak i treninkových od teorie a metodologie. Nad adaptovanými metodami by měly převažovat metody nové, přímo vycházející z marxisticko-leninské metodologie. S tím však souvisí i další rozpracování např. otázky odrazu, který ještě stále není řadou psychologů chápán jako základní psychologický pojem.

Závěrem svého diskusního příspěvku s. Linhart uvítal vytváření komplexních úkolů a doporučil, aby byly chápány ve smyslu ne pouze interdisciplinárního, ale systémového přístupu. Navrhl také, aby byly uspořádány semináře marxistické psychologické metodologie, na jejichž bázi by bylo možno dále rozpracovávat teoretické základy oboru.

S druhým diskusním příspěvkem vystoupila s. Pešinová (Vysoká škola politická, Praha). Poukázala na následující problémy:

- společenská praxe nemůže plnit své úkoly bez psychologie.
- Není-li psychologie brána v úvahu, nebo je přehlížena, dochází

k řadě chyb, jejichž odstraňování je velmi náročné. Týká se to např. i tak klíčových otázek jako je antikomunismus, proti kterému nelze bez důsledné psychologické analýzy bojovat, nebo masově-sdělovacích prostředků, které bez porozumění emocionálním projevům mohou působit zcela opačně než jaký je záměr. Totéž se týká i otázek výchovy mladé i dospělé generace;

- je třeba zvýšit společenskou angažovanost psychologie, a to především rozpracováním poznatků až do aplikační praxe. Je třeba zvýšit popularizační činnost (např. v psychologii práce) a překonat určitou obavu ze zobecňování;
- řada prací stále ještě trpí psychologismem a antropologismem. Je třeba si uvědomit, a to se především týká mladých psychologů, jakou funkci psychologie má. Její přeceňování je také nemarxistické. Lze to ilustrovat např. na problematice osobnosti, která není pouze doménou psychologie. Psychologie zkoumá jeden z aspektů spolu s ostatními společenskými vědami. K pochopení toho je třeba prohloubit ideologické vzdělávání mladých psychologů;
- nelze objevovat již objevené - je nutné využívat hluboké znalosti sovětské psychologie. Ukazuje se, že absoventi málo znají dějiny ruské a sovětské psychologie. Bylo by třeba je seznamovat i s diskusí, která probíhá v sovětských odborných časopisech a která dává proniknout do podstaty současné sovětské psychologie. Také u nás by bylo třeba iniciovat diskuse mezi čsl. psychology komunisty.

S. Pardel (Filozofická fakulta UKo Bratislava) ve svém příspěvku uvítal myšlenku uspořádat besedu a předeslal, že navazuje na vybrané otázky z vystoupení s. Brůžka a s. Kodýma:

- fakulty se zamýšlejí nad tím, jak vytvářet osnovy pro výuku mladých psychologů, protože si uvědomují, že není úplná spokojenost s absolventy. Existují však i objektivní problémy, týkající se např. délky studia, kvality realizačních bází pro výcvik studentů a další, které je nutno řešit, aby se zlepšila kvalita výuky;
- tím, že neexistuje v psychologii jednotné ideově koncepční, metodické a inspekční ústředí, je určitý problém jak s adeptoáním

mladých psychologů na nových pracovištích (např. v továrnách) tak i s organizací dalšího vzdělávání, které je plánovitě prováděno pouze v rezortu zdravotnictví;

- interdisciplinární výzkum, jak uvedl s. Pardel - spočívá v tom, že několik odborníků pracuje na jednom problému. To však není nejefektivnější cesta. Je nutno přecházet k multidisciplinárnímu výzkumu, který spočívá v jednotném projektu. Mluví-li se o komplexních úkolech, mělo by se brát v úvahu i to, že hrozí nebezpečí, že výsledky budou v řadě případů nesyntetizovatelné.

Závěrem s. Pardel uvedl, že přesto, že je možno mít kritické připomínky k psychodiagnostickým metodám u nás, je nutné brát v úvahu i to, že v posledních letech vychází více metod z našich výzkumných ústavů, které reagují na požadavky psychologické základny.

S. Khol (Psychologický ústav ČSAV) navázal na myšlenku vyjádřenou v diskusním příspěvku s. Linharta tím, že v řadách starších psychologů nastraníků ještě někdy přetrvává neopozitivistický přístup a marxistická teorie je užívána spíše ke zdůvodňování prací. Východisko z tohoto stavu je, jak již uvedla s. Pešinová, v důsledném vycházení ze sovětských prací. Dále uvedl, že mladým psychologům někdy působí potíže pochopení historické podmíněnosti psychiky - lze to ilustrovat např. na problematice myšlení. Také kategorie předmětnosti působí určité problémy, zejména v souvislosti s vnitřní činností. Příznivější situace je u kategorie odrazu.

Dále v diskusi vystoupila s. Klímová (Pedagogická fakulta Praha) se dvěma diskusními okruhy:

- klíčovým problémem rozvoje vědy je reprodukce kádrů. V psychologii však není dosud dostatek adeptů na vědecko-pedagogická místa. To souvisí i s tím, že není dostatek školitelů a školících pracovišť. Pokud se situace nezlepší, je ohrožena i budoucnost oboru;
- významnou roli při přípravě nových psychologů hrají učebnice. Je proto nutné pečlivě vybírat jejich autory. Osobnost autora by měla být brána v úvahu již při vytváření plánů

nakladatelství. Totéž platí i pro širší ediční politiku a pro časopis Čsl. psychologie, který je reprezentativním periodikem oboru.

S. Mikšík (Filozofická fakulta UK) uvedl svůj diskusní příspěvek charakteristikou současného období jako období kvalitativního zvratu, přechodu od eklektického, biologizujícího přístupu k pochopení subjektu v rámci makrosystému, kde se jak utváří, tak i projevuje. Otevírá se možnost nového přístupu, který je již realizován formou komplexního výzkumu predikce chování a prevence v krizových situacích. Potěšující je to, že se podařilo zapojit celou frontu psychologů do této koncepce. K realizaci však je zapotřebí nejen teoretické a metodologické vybavenosti, ale i materiálního zajištění (zakládání databank, použití širokého repertoáru metod atd.), které není všude na dostatečné úrovni.

Dále s. Mikšík poukázal na to, že je někdy obtížné dosáhnout vzájemné informovanosti psychologů - existuje celá řada přínosných materiálů, které nejsou publikované, a proto nelze zatím komplexně posoudit současný stav.

Závěrem se s. Mikšík postavil za myšlenku vytvoření federální sekce obecné psychologie při Čsl. psychologické společnosti, která by mohla sehrát významnou roli v dalším rozvoji čsl. psychologické vědy.

K otázce výuky a uplatnění psychologů v praxi a k edičním otázkám vystoupil s. Janoušek (Filozofická fakulta UK Praha). - pokud jde o výuku, je psychologie studijní obor rozvinutý, a má široký společenský dosah. To však neznamena, že nejsou problémy. Je třeba prohloubit a rozvíjet marxisticko-leninskou teorii a metodologii jak u studentů, tak i u těch, kdo mají na starosti přípravu. Šíře uplatnění psychologů také přináší určité nesnáze. Praktické psychologické aspekty jsou zastoupeny téměř ve všech profesích. U absolventů psychologie se také předpokládá značná osobnostní znalost, což nelze řešit pouze v rámci výuky. S výukou se však pojí nutnost řešit otázky ne pouze obsahu studia,

ale i plánování s ohledem na požadavky praxe a pod. Pouze čtyřleté studium (jsme jediný socialistický stát se čtyřletým studiem psychologie) je také určitou komplikací. Prospělo by, kdyby se prosadila forma povinného postgraduálního studia.

- příprava nových učebnic je **prvořadou** záležitostí. Dobrá učebnice však zraje dlouho a problém činí uvolnění autorů pro tyto práce. V tomto ohledu se však již mnohé udělalo. Další komplikací však je, že nakladatelství nechtějí publikovat překlady, přesto, že vynikající dílo z jiných socialistických zemí by mělo mít přednost před průměrným dílem naší provenience.

Dále v diskusi vystoupila s. Skalková (Pedagogický ústav JAK ČSAV Praha), která byla přizvána jako host. Připomněla, že čsl. psychologie se za posledních 40 let rozvinula v mohutnou disciplínu a vybudovala si i solidní institucionální základnu. S. Skalková dále upozornila na některé problémy, které se promítají do přípravy mladých vědeckých kádřů. Je třeba dosáhnout toho, aby mladá generace viděla v marxisticko-leninském přístupu model vědeckosti. Mladí odborníci chtějí vědeckost. Vidí ji však někdy spíše v pozitivistickém přístupu. Tento aspekt je třeba brát na zřetel i při obhajobách kandidátských prací. Dále se s. Skalková zmínila o otázkách pronikání jevů cizích socialismu a ideologickém boji. Ideologický boj nespočívá v tom, že by vědečtí pracovníci útočili na marxismus-leninismus, nebo hájili vlastní pozice. Moderní proud jde po jiné linii. Je to pronikání ke každodennímu vědomí lidí při řešení běžných otázek lidských vztahů a pod. Proto je třeba věnovat pozornost popularizační činnosti a předcházet tak vlastním ofenzivním přístupem pronikání těchto jevů.

S. Iknac (Pedagogicko-psychologická poradna Košice) předeštel problémy poradenské praxe. Ukazuje se, že mladý psycholog není ještě dostatečně zralý, nemá základní psychodiagnostické zkušenosti, nezná dostatečně školskou politiku (viz problémy kolem školní zralosti). Nároky na něho však jsou vysoké. Musí být diagnostik, terapeut, výchovně působit jak na děti, tak

i v řadě případů na rodiče a přitom jsou mu zadávány další úkoly, k jejichž řešení je třeba provádět určité výzkumné sondy (např. vyšetření mladistvých delikventů apod.). Podmínky pro zrání a práci mladého psychologa však nejsou vždy optimální (příliš dobrá není ani finanční stránka).

S. Hlavsa (Psychologický ústav ČSAV) informoval o činnosti Čsl. psychologické společnosti. Uvedl, že psychologická společnost plní řadu funkcí. Mezi nejzávažnější patří:

- metodologická, která spočívá v prosazování marxisticko-leninské metodologie mezi psychology (semináře, publikace);
- výchovná, zabezpečuje výměnu zkušeností mezi psychology;
- heuristická, upozorňuje na nová témata, která by měla být vzata v potaz při plánování příštího pětiletého plánu;
- inovační, prosazování nových momentů a pojetí (v tomto smyslu se ještě ukazují některé nedostatky v řízení jednotlivých sekcí);
- aplikační, zaměřování činnosti psychologů do praxe;
- interdisciplinární, společně spolupracuje s vědecko-technickou společností a pod.

Závěrem s. Hlavsa uvedl, že jedním ze základních těžišť práce společnosti je vytváření vazby mezi teorií a praxí formou plánovaných kurzů, instruktáží apod.

S. Adamovič (Výzkumný ústav dětské psychologie a patopsychologie v Bratislavě) vystoupil s diskusním příspěvkem na téma výchovné poradenství. Uvedl, že se jedná o oblast, ve které je nutno pracovat interdisciplinárně a její těžiště se týká mládeže a její přípravy na život. Tato oblast vyžaduje pružné přenášení zkušeností do praxe. Dobré zkušenosti jsou na východním Slovensku, kde byl vytvořen orgán, který má snahu tuto problematiku centralizovat. Psychologové v oblasti výchovného poradenství se snaží o zefektivnění společenské praxe (je vytvářen tzv. predikční model, na základě kterého je možnost určit pravděpodobnost přijetí dítěte na další školu apod.). V rámci poradenství je však výchovné poradenství pouze jednou oblastí, přede-

vším vedle profesionálního poradenství, které je spojováno s vyvrcholením dozrávání osobnosti a je kanálem pronikání psychologie do společenské praxe.

Hlavní část besedy uzavřel s. Brůžek, který poděkoval diskutujícím s tím, že diskuse směřovala k předestřeným problémovým okruhům. Dále shrnul podstatné myšlenky takto:

- k otázce výchovy nových pracovníků uvedl, že ačkoliv je třeba zamyslet se nad tím, že znalosti marxismu-leninismu absolventů nejsou takové jaké bychom požadovali, je třeba vzít v úvahu, že žádný absolvent ještě není zcela připravený. Je třeba nacházet vhodné formy adaptace a dalšího vedení a rozvíjení těch základů, které mu dala škola. Prodloužení studia však zřejmě problém nevyřeší. Jinak je to s otázkou postraduálního studia; existuje již materiál, který se těchto otázek týká, ale je dosud v jednání. Určitou možnost lze vidět i v aktivitě Čsl. psychologické společnosti;
- větší pozornost než dosud by měla být věnována problémům marxisticko-leninského základu psychologie a pronikání jevů cizích socialismu. To se týká ve velké míře právě učebnic psychologie;
- jedním z významných problémů je zaměření úkolů SPZV. Je třeba zvážit, zda skutečně odpovídají požadavkům praxe. S. Brůžek se při té příležitosti obrátil na Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV, aby zhodnotilo situaci, aby vzalo v potaz společenské potřeby a formulovalo úkoly základního výzkumu tak, aby jeho výsledky byly využitelné;
- s. Brůžek dále uvítal zaměření na sociálně psychologické a společenské problémy. V této souvislosti pak uvedl, že je posilován trend tzv. sledovatelského výzkumu, který umožňuje využívat výsledky bádání z jiných zemí.

Závěrem konstatoval, že existující problémy a jejich řešení jsou závislá na řadě vlivů. Nejsou však uzavřeny a proto by se měla diskuse přesunout na půdu Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV. S. Brůžek také navrhl, aby nastolené problémy byly řešeny v součinnosti s pracovníky vysokých škol, poraden a dalšími odborníky tak, aby byly nalézány jejich příčiny. Mluví

se o psychologických centrech na západě, která mají vliv na utváření veřejného mínění, řízení společenských procesů apod. U nás má psychologie u veřejnosti také prestiž. Doposud však nepronikla dostatečně přímo do praxe (řešení psychologických otázek masových sdělovacích prostředků apod.). Je proto třeba, aby se účastníci besedy nad těmito otázkami zamysleli a případně zvážili možnost jiné besedy, tentokrát zaměřené na zcela konkrétní problémy. Po té se s. Brůžek s účastníky besedy rozloučil a předal řízení s. Marešové.

V části besedy, která následovala vystoupili ss. Linhart, Pavlica, Klímová, Valoušek a Gronský k následujícím problémům: možnost zobecnění a aplikace výsledků výzkumu, prohloubení vzdělání studentů psychologie v marxisticko-leninské filozofii, spojení psychologické teorie s praxí, metodologie a vytváření metod, možnost rozvoje tvořivého myšlení a dalším

Za Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV besedu uzavřel M. Kodým s tím, že setkání bylo velmi užitečné a poděkoval oddělení školství a vědy ÚV KSČ, které toto setkání iniciovalo. Dále uvedl, že beseda vytyčila několik klíčových problémů dalšího rozvoje marxisticko-leninské psychologie a to především z hlediska:

- dalšího rozvoje vědecko-výzkumné základny psychologie;
- obsahového zaměření vědecko-výzkumné činnosti na základě společenských potřeb;
- uplatňování třídního přístupu v psychologickém výzkumu a praxi;
- zvyšování efektivnosti a praktické užitečnosti psychologických výzkumů všech typů;
- zvyšování ideové a odborné úrovně všech posluchačů psychologie pro výkon praktického povolání psychologa ve společenské praxi;
- zkvalitňování a prohlubování ediční politiky, vědecké a vědecko-popularizační činnosti (vydávání původní i zahraniční marxistické psychologické literatury včetně časopisů, učebnic);
- zkvalitňování funkce Čsl. psychologické společnosti při ČSAV zejména při zvyšování společensko-politické angažovanosti psychologů;

- mezinárodní spolupráce zejména se Sovětským svazem.

Společenská závažnost uvedených problémů vyžaduje, aby výsledky jednání byly promítnuty do činností orgánů řízení psychologické práce, především projednáním diskusních příspěvků ve Vědeckém kolegiu pedagogiky a psychologie ČSAV a v návaznosti pak v psychologické komisi vědeckého kolegia.

Za odd. společenských věd ÚV KSČ se s účastníky rozloučila s. Marešová konstatováním, že není třeba přijímat nové závěry, protože závěry z aktivu psychologů konaném v r. 1973, zakotvené ve sborníku "Ideologické problémy rozvoje marxistické pedagogiky a psychologie v ČSSR" (SPN 1974) jsou trvale platné a byly potvrzeny i proběhlou diskusí. Pókud beseda přispěla k vytvoření bloku marxistických psychologů, kteří budou jednotně vystupovat a popularizovat marxistickou psychologii, pak splnila své poslání. Po té s. Marešová poděkovala za účast hostům s. Havelkové (MVKKSČ Praha) a s. Skalkové a besedu ukončila.

Zapsal: Vl. Hrabal ml.